

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Цветан Кулевски

за публична защита на дисертационен труд на тема:

МАНИПУЛАЦИЯ И АВТОРИТЕТ

(Манипулативното влияние на авторитета в процеса на комуникация)

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Манипулации в комуникацията), съгласно Заповед № 38 – 652 / 07.11.2018 год.

на Надежда Стоянова Стоянова

Научен ръководител: проф. д-р Венцеслав Бондиков

Бързам още в началото да отбележа приятният факт, че отдавна не бях попадал на толкова ясно и смислено написан текст, при това по значим и актуален проблем. Докторантката е поставила в центъра на своето изследване именно „авторитетът“. Нейният интерес е бил предопределен от предполагаемата теза, формирана през годините, че авторитетът може да се използва като средство за „невидима манипулация“.

Съвсем прправилно и логично докторантката е формирала своята ясна научна теза, че „авторитетът“ се използва и като средство за манипулация. Такова предположение е било формирано още през Античността в китайската, гръцката и римската философия. Именно способността на човека да въздейства над другите хора, се очертава като една от главните особености на авторитета, посредством която владетелите са осъществявали своето управление и са постигали надмощие над останалите.

В чисто теоретичен аспект, авторката е направила успешен опит да систематизира научното знание за „авторитета“, представяйки на вниманието ни различни дефиниции на това понятие. И като логична

закономерност, впоследствие тя е изследвала способностите на авторитетните личности да въздействат върху останалите хора при изграждането у тях на мнения и позиции, както и при вземането на решения. В научния труд на докторантката е отделено и място за подробен анализ на склонността на българските граждани да се доверяват на управници с определено ниво на авторитет.

Обект на научното изследване е понятието „авторитет“, разгледано като комуникативно явление. Предмет на проучването ѝ е манипулативната употреба на авторитета в процеса на комуникация в съвременното общество.

Основната хипотеза, която текстът има за задача да провери и установи, е свързана с едно от проявленията на авторитета, а именно способността му да се използва като средство за манипулация в процеса на комуникация. Проучена е също и ролята на йерархичната зависимост при формирането на мнения, както и отношението на някои „външни белези“, изразяващи авторитет и ролята им при формиране на определен тип нагласи у хората.

В хода на изложението докторантката е проследила генезиса на понятието „авторитет“. Изследвала е зараждането и развитието на термина. Проучила е същността на авторитета като обществен феномен. Системанизираща е различни дефиниции и е открила различни видове авторитет. Направила е успешен опит за структуриране и извеждане на основните характеристики на понятието. Проучила е логико-семантичните измерения на авторитета. Съпоставила е авторитета със сходни по смисъл термини, като „пост“, „титла“ и т.н.

Във втората част на дисертационния труд е анализирана същността на понятието „манипулация“ и отношението му към „авторитета“. Много добре е дефиниран в научен смисъл процеса на „манипулативно влияние“. Авторката представя на вниманието ни различни механизми за манипулативно използване на авторитета. Тя е установила и открила различните „символи“ на авторитета. И много добро впечатление оставя опитът ѝ да изследва социално-психологическите методи за въздействие.

При това, теоретичните изводи и постановки, с които докторантката борави не са само „гола, суха“ фраза. Тя е операционализирала понятията „авторитет“ и „манипулация“, което ги прави подходящи и достъпни за емпирично измерване. Това ѝ е дало възможност да проучи на практика склонността на българските граждани да се доверяват на чуждото мнение. Тя изследва как се повлияват редовите граждани хора, заемащи висок йерархичен пост, или от такива, притежаващи някаква титла. По този начин, принос на докторантката е направения съпоставителен анализ на теоретичните постановки с данните от емпиричното социологическо проучване.

Авторката е предложила „инструментариум“ за изследването си и е изготвила въпросници, с помощта на които е събрала и систематизирала първичната информация. Собственото проучване, което тя прави, е по метода на анонимна онлайн-анкета. Използвала е способа „квантифициране“, или по-простичко казано: определила е „единиците“ за измерване и техните „индикатори“, които са достъпни за последвалата количествена обработка на събраните данни.

Приносен момент в работата е и открояването на палитрата от синонимни значения на „авторитета“, като: престиж, влияние, респект, обаяние, уважение, господство. Най-често, според докторантката, авторитетът се свързва с „властта“, макар и семантично двете понятия да са съвсем различни. Тя е открила и някои сходни с авторитета термини, като: тежест, важност, значение, достойнство, мощ, владичество, надмощие, управление, ръководство, контрол и въздействие.

В това отношение, докторантката е дефинирала „авторитета“ като: компетентност, разрешение, санкция, доказателство, команда, правило, заповед, контрол, власт. Авторката възприема едно от най-популярните определения на Хърбърт Саймън, според когото „авторитетът е една от многобройните техники за влияние“. И го допълва с дефинициите на Мукхерджи и Басу, според които „авторитетът е спойващо средство в организационната структура; той също е право да вземаш решения и да действаш“.

Съществен принос в работата на докторантката е проведеното и анализирано емпирично социологическо изследване на авторитета. С него тя цели да провери какво разбират хората хората в България под „авторитет“. Да проследи също влияят ли се българските граждани от авторитетни личности както в политиката, така и в общ план. Да оцени до каква степен определени външни белези на авторитета могат да оказват влияние върху хората.

Изследването дава възможност на докторантката да проучи възможността да се оказва влияние върху хората чрез авторитет. То ясно показва наличието и отсъствието на тенденции при нагласите във възприемането на авторитети, на базата на основните индикатори, които авторката е очертала. Също добре е открито и изследването на понятието „титла“, както и степента до която титлите и постове се възприемат от българите като знак за авторитет.

Самото изследване е разширено и с търсене на връзката между външния вид и авторитета на един човек, както и сравнителен анализ на влиянието на отделни външни белези върху авторитета на личността. Авторката дори е направила успешен опит в своята научна работа да съпостави степента на доверие към авторитетните личности по принцип и такива в политическата сфера на влияние.

От направения заключителен анализ на резултатите от научното проучване и изследване, докторантката стига до извода, че авторитетът според участниците в допитването, представлява способност за въздействие върху обществото и върху определени групи, посредством доверие. Установила е висока степен на положителна корелация между „авторитет“ и „манипулация“, с което нейната основна теза е доказана.

Обобщено становище: Представената разработка е едно добре структурирано, логично обосновано и напълно завършено научно изследване относно манипулацията и авторитета. По време на публичната защита, като член на Научното жури ще гласувам за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ на Надежда Стоянова са „ДА“.

10.12.2018 г.

Доц. д-р Цветан Кулевски

